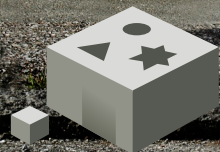

REDUCERET FORBRUG

Fælles om bæredygtige
løsninger

midt
regionmidtjylland

VILDE
PROBLEMER

BEHOV FOR NYE LØSNINGER

Forbruget stiger og stiger i takt med, at vi bliver rigere og rigere. Det forårsager miljøproblemer og betydelige CO₂-udledninger. Klimaforandringerne viser, at der er behov for ændrede vaner og forbrugsmønstre her og nu.

Danmark er et foregangsland på mange områder, men Danmark er også verdensmestre i forbrug. Hvert år bruger hver dansker 24,5 tons ubrugte materialer, og i EU er vi det land, der producerer mest husholdningsaffald pr. indbygger.

Vi er nødt til at finde nye veje til at genbruge og genanvende mere og reducere mængden af affald. Forbruget af ubrugte materialer skal ned på otte tons pr. dansker for at være bæredygtigt.

I denne publikation tegner vi et billede af forbruget i Region Midtjylland som afsæt for dialog om, hvordan vi kan reducere forbruget. Publikationens unikke data stammer fra en spørgeskemaundersøgelse, hvor 1.100 midtjyder har svaret. Disse data om privatforbruget er suppleret med en lang række andre data om både det private forbrug og virksomhedernes forbrug fra diverse undersøgelser om emnet.

Undersøgelsen viser, at midtjyderne i høj grad er villige til at ændre deres adfærd for at nedbringe klimaftrykket fra deres forbrug. Men den viser også, at det er svært at gennemskue, hvad det bæredygtige valg er, og at midtjyderne i høj grad motiveres af økonomiske incitamenter, når de skal ændre adfærd. ●

Danmark
24,5 tons

Bæredygtigt
niveau
8 tons

2

midt
regionmidtjylland

Udgivelse:
Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg
Telefon 7841 0000
kontakt@regionmidtjylland.dk

Februar 2024

Design og produktion:
Mediegruppen as
www.mediegruppen.net

Foto:
Hyldager Fotografilm
www.hyldager.net

REDUCERET
FORBRUG

Sammen om løsningerne

Samarbejde og dialog er centralt for at skabe en bæredygtig udvikling i Midtjylland.

Region Midtjylland inviterer en række repræsentanter for kommuner, stat, videninstitutioner, erhvervsliv, civilsamfund, organisationer og region til at samarbejde om løsninger, der kan reducere vores forbrug.

Løsningerne skal både realiseres i fællesskaber og af enkeltaktører. Det vil vise sig, når forslag til løsninger foreligger. Region Midtjylland kan indgå i realiseringen af nogle løsninger, og andre løsninger vil være mere oplagte for kommuner, stat, videninstitutioner, virksomheder, borgere og organisationer.

De regionalpolitiske foras anbefalinger indgår i revisionen af Regional Udviklingsstrategi for Midtjylland. Den regionale udviklingsstrategi kan omfatte lovhjemlede opgaver inden for regional udvikling og i tilknytning hertil den fremtidige udvikling i regionen, infrastruktur, udvikling i yderområderne, natur og rekreative formål, grøn omstilling og klimatilpasning og eventuelle grænseoverskridende samarbejder.

Læs mere om de otte regionalpolitiske fora her: rus.rm.dk

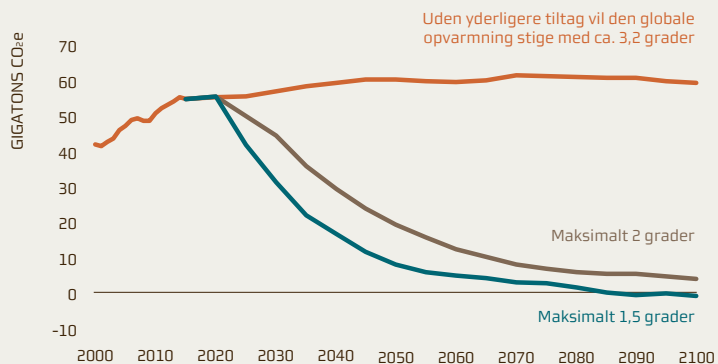
REVISION AF
REGIONAL
UDVIKLINGSSTRATEGI

BEFOLKNINGSVÆKST OG STIGENDE VELSTAND HAR KONSEKVENSER

Stigende udledning af drivhusgasser har medført, at temperaturen stiger, og at klimaet forandrer sig. Vejret bliver mere ekstremt. Nogle områder oplever øget nedbør, mens andre oplever ekstrem tørke. Det stigende forbrug indebærer desuden en øget forurening, der påvirker miljøet, som igen påvirker biodiversiteten og vores sundhed.

Ifølge FN's klimapanel kræver det omgående og store reduktioner af drivhusgasser for at nå målet om at begrænse den globale opvarmning.

Scenarier for udledning af CO₂e

Note: Den orange kurve forudsætter, at allerede vedtagne politikker og afbødningsstrategier implementeres.

Kilde: IPCC. AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023

I verdenshavene er der lige så meget plastik, som Danmark bruger på 400 år.

Kilde: Aarhus Universitet og egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

Hvert syvende dødsfald i verden skyldes forurening.

Kilde: The Lancet Planeraty Health og egne beregninger pba. data fra FN

Mere end 44.000 plante- og dyrearter er truet af udryddelse. Det er 28% af alle vurderede arter.

Padder 41%

Nåletræer 34%

Kilde: www.iucnredlist.org

Hvad mener midtjyderne?

45% oplever ikke eller i lav grad, at klimaforandringerne påvirker deres dagligdag.

87% mener, at klimaudfordringer er et alvorligt problem.

78% føler sig i nogen eller høj grad forpligtet til at reducere deres personlige klimaaftryk.

Kilde: Survey blandt 1.100 midtjyske borgere. Data er indsamlet af DST Survey, Danmarks Statistik for Region Midtjylland

VORES FORBRUG STIGER DET SAMME GØR MÆNGDEN AF AFFALD

Selvom det danske forbrug stiger, falder klimaaftrykket fra vores forbrug. Det skyldes den grønne omstilling. Der er dog fortsat lang vej igen, før vi kan kalde os klimaneutrale. En analyse fra EU viser, at bolig, transport, fødevarer samt tøj og tekstiler er de fire mest klima- og miljøbelastende forbrugsområder i EU.

Danskernes høje forbrug betyder, at vi producerer store mængder affald. Vi er blevet bedre til at genanvende vores affald, men især blandt husholdningerne er der et stort potentiale for at gøre det bedre. Én ting er at genanvende vores affald, men der er langt større gevinst ved, at produkterne får en længere levetid, og at vi dermed reducerer mængden af affald.

4

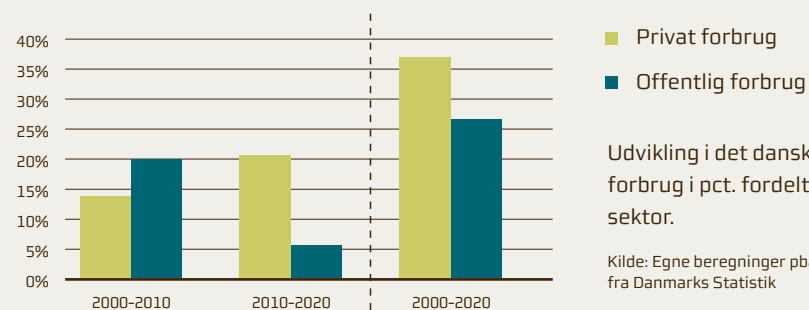

Hvor meget CO₂ sparer man ved at reparere udvalgte produkter frem for at købe nyt?

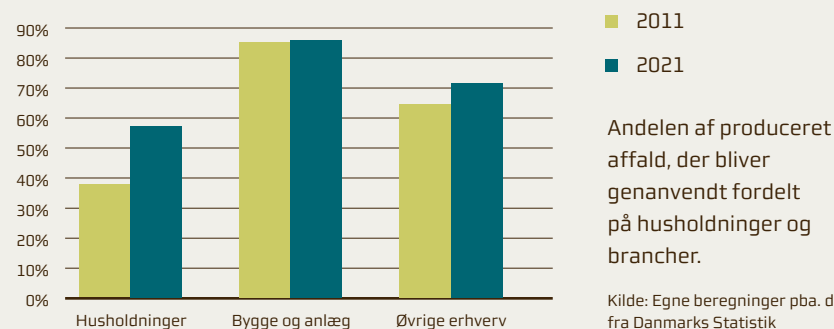
	Samlet klimabesparelse:	Det svarer til:
Fladskærms-TV	331 kg CO ₂	3480 km. i bil
Kapselkaffemaskine	17,8 kg CO ₂	187 km. i bil
Støvsuger	45,6 kg CO ₂	480 km. i bil

Kilde: Repair Cefe Danmarks klimaberegner.
www.repaircafedanmark.dk/klimaberegner

Både det offentlige og private forbrug stiger

Genanvendelsesgraden er steget de seneste 10 år. Særligt blandt husholdningerne

Hvad mener midtjyderne?

52%

føler, at det giver større livskvalitet at købe genbrugsvarer frem for nye varer.

66%

synes, det er svært at gennemskue, hvilke varer der er mest klimavenlige

55%

synes, at der skal indføres en klimaabgift på særligt klimabelastende varer

73%

er villige til at forbruge mindre for at nedbringe deres klimaaftryk

88%

mener, det er vigtigt, at varen har lang levetid

76%

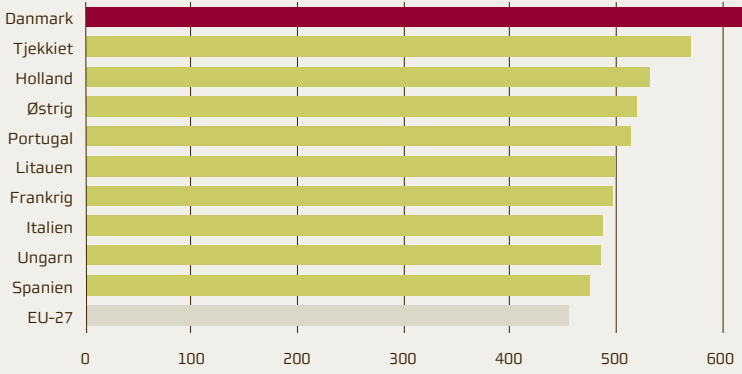
mener, det er vigtigt, at varen kan repareres

67%

mener, at lavere moms og afgifter på bæredygtige varer vil motivere dem til at ændre forbrugeradfærd for at reducere deres klimaaftryk

Kilde: Survey blandt 1.100 midtjyske borgere. Data er indsamlet af DST Survey, Danmarks Statistik for Region Midtjylland

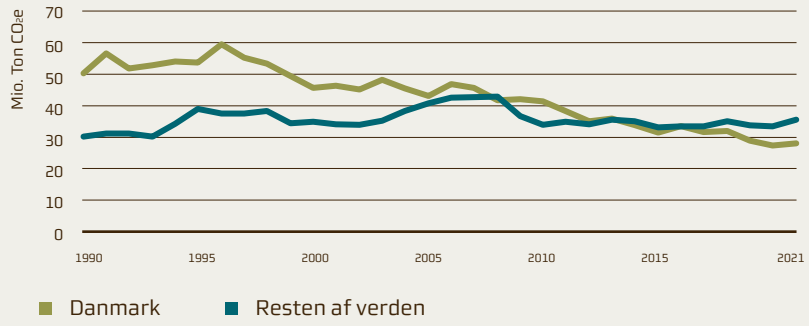
Danmark er det land i EU, der producerer mest husholdningsaffald pr. indbygger. 36% mere end gennemsnittet i EU

Husholdningsaffald i kilo pr. indbygger, 2020. Top 10 i EU.

Kilde: Eurostat

I dag kommer den største CO₂-udledning fra det danske forbrug fra varer og tjenester produceret i udlandet

CO₂e-udledning fra Danmarks forbrug fordelt efter, hvor udledningen sker.

Kilde: Danmarks Statistik

REDUCERET FORBRUG

En mobiltelefon udleder 75 kg. CO₂ og kræver 145 kg råmaterialer at fremstille.

Hvis alle beholdt deres telefon ét år længere, ville de sparede materialer kunne bygge en ny jumbo-jet hver 2. minut

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Statista og U.S. PIRG Education Fund

2 min.

EN TREDJEDEL AF ALLE VERDENS FØDEVARER ENDER SOM AFFALD

Hvis vi reducerer madspildet, kan vi globalt føre store arealer, som i dag bruges til fødevarerproduktion, tilbage til natur. Det vil gavne klimaet, miljøet og biodiversiteten. Danskerne har over de sidste 20 år taget økologiske fødevarer til sig og næsten firdoblet forbruget. Det er godt for miljøet og biodiversiteten.

Der bruges store mængder emballage i fødevarerindustrien. Emballagen hjælper på holdbarheden og udgør kun en mindre andel af fødevarernes samlede klimabelastning. Forkert håndtering af plastaffaldet har dog store miljømæssige konsekvenser i form af ophobning af plastaffald i naturen og verdenshavene.

Hvad svarer 1 kg CO₂ til?

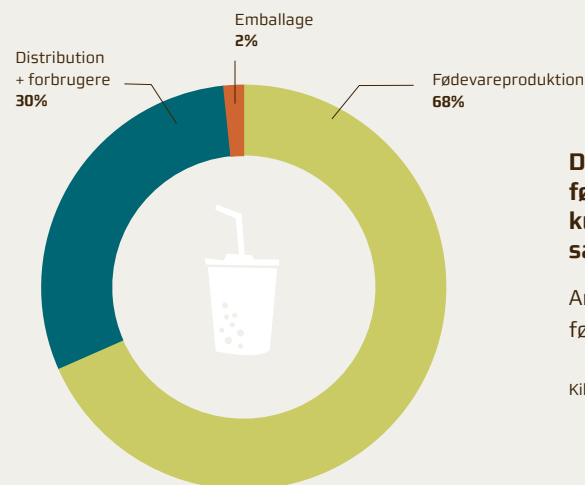
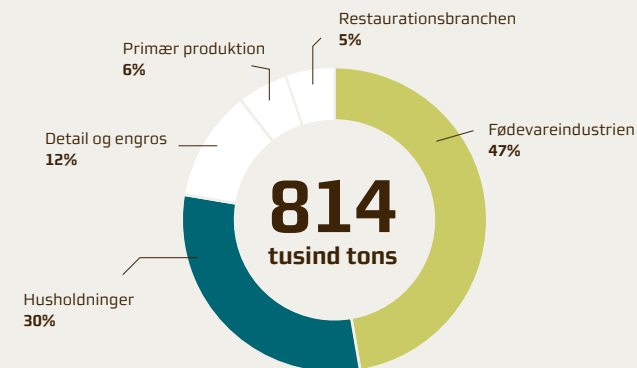
6 agurker
20 æg
46 kartofler
6 avokadoer
1,5 l letmelk
1/3 kylling
30 gram bøf
100 gram laksefilet

Kilde: Egne beregninger pba. data fra CONCITO

Næsten halvdelen af det danske madspild kommer fra fødevarerindustrien. 30% kommer fra husholdningerne

Mængden af dansk madspild 2021 fordelt på værdikædeled.

Kilde: Fødevarerministeriet

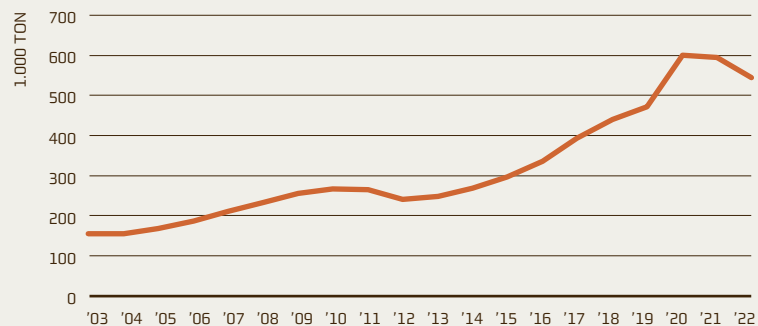

Der bruges meget emballage til fødevarer, men emballagen udgør kun en lille del af fødevarernes samlede CO₂-udledning

Andelen af CO₂e-udledning fra fødevarerforbruget.

Kilde: Danmarks Teknologiske Universitet

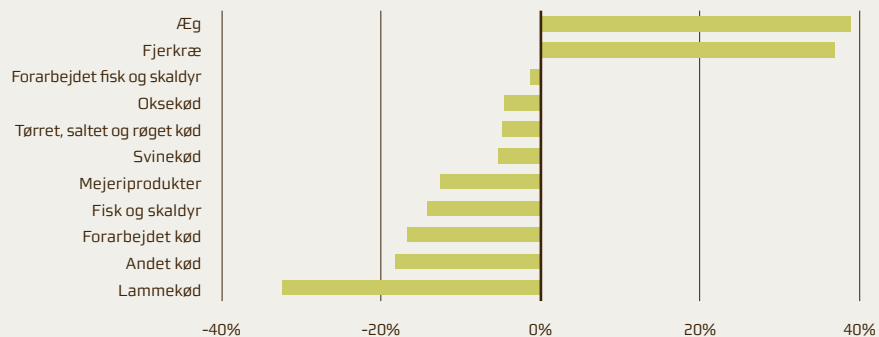
Danskerne forbruger næsten firdoblet de seneste 20 år og udgør nu 12% af alle fødevarer

Detailomsætningen af økologiske fødevarer i 1.000 ton.

Kilde: Danmarks Statistik

Danskerne har reduceret deres forbrug af kød de seneste 20 år, men skal reducere det endnu mere for at leve op til de nyeste kostråd

Udvikling i husstandenes gennemsnitlige forbrug af fødevarer 2000-2021 i pct.

Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

**REDUCERET
FORBRUG**

Midtjyderne vil gerne ændre kostvaner for at reducere deres klimaaftryk

94%

er villige til at reducere deres madspild

92%

er villige til at købe fødevarer med minimal emballage

68%

er villige til at spise mere grønt og mindre kød

Kilde: Survey blandt 1.100 midtjyske borgere. Data er indsamlet af DST Survey, Danmarks Statistik for Region Midtjylland.

Hvor mange midtjyder mener, at nedenstående udsagn kan motivere dem til at ændre kostvaner?

Der indføres lavere moms og afgifter på bæredygtige fødevarer **66%**

Der kommer et større udvalg af bæredygtige fødevarer **35%**

Dagligvarebutikkerne tilbyder fødevarer i mindre størrelse **26%**

Kilde: Survey blandt 1.100 midtjyske borgere. Data er indsamlet af DST Survey, Danmarks Statistik for Region Midtjylland

7

Genstande til mad og drikke er noget af det, man finder mest af i verdenshavene og på strandene

Top 10 genstande fundet:

Cigaretter	2.117.931
Fødevarerindpakning og -beholdere	1.140.222
Drikkevareflasker, plastik	1.065.171
Poser, plastik	1.019.902
Låg	958.893
Kopper, tallerkner og bestik	692.767
Sugerør	611.048
Drikkevareflasker, glas	521.730
Drikkevaredåser	339.875
Poser, papir	298.332

Ocean Conservancy

**FÆLLES OM
BÆREDYGTIGE
LØSNINGER**

TØJFORBRUGET EKSPLODERER OG KRÆVER ENORME RESSOURCER

Der anvendes mange ressourcer, når tekstiler fremstilles og bruges. Forbrug af energi og kemikalier og kritisable arbejdsvilkår gør, at produktionen ofte giver anledning til en række markante sociale og miljømæssige problemer. Danskernes tøjforbrug stiger voldsomt. En fjerdedel af tøjet bliver aldrig brugt. Samtidig smider tøjproducenter og forretninger hvert år 677 ton nyt tøj til forbrænding.

I de senere år er der opstået nye fysiske og online forretninger, hvor private kan forlænge tøjets levetid ved at give det nyt liv i andres hænder. Alligevel går mere end halvdelen af brugte tekstiler fortsat til forbrænding.

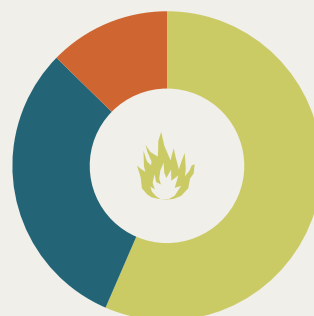

Husholdningerne står for 90% af tekstilforbruget

Kilde: 'Tekstilstrømme og cirkulær økonomi i Region Midtjylland'. Metabolic for Region Midtjylland

56% af brugte tekstiler i Region Midtjylland går direkte til forbrænding

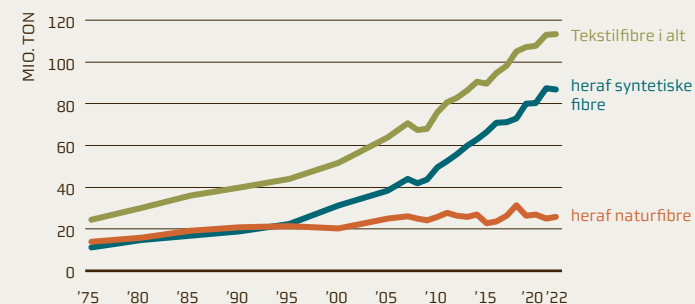
Tekstilaffald i Region Midtjylland fordelt på behandlingsform.

- Forbrænding 56%
- Genbrug 31%
- Genanvendelse 13%

Kilde: 'Tekstilstrømme og cirkulær økonomi i Region Midtjylland'. Metabolic for Region Midtjylland

Den globale produktion af tekstilfibre er næsten femdoblet siden 1975. Især brugen af syntetiske fibre er i kraftig vækst

Global produktion af tekstilfibre 1975-2022 i mio. ton.

Kilde: Statista

En gennemsnitsborger i Region Midtjylland

Køber **10,9 kg** tøj om året

Ejer **36 kg** tøj

Beholder sit tøj i godt **3 år**

Køber **2,3 kg** husholdningsartikler om året

Har ca. **10 kg** tøj, som ikke bruges

Kilde: 'Tekstilstrømme og cirkulær økonomi i Region Midtjylland'. Metabolic for Region Midtjylland

FÆLLES OM BÆREDYGTIGE LØSNINGER

Hvor mange midtjyder mener, at nedenstående udsagn er **barrierer** for at ændre tøjvaner?

Jeg mangler viden om, hvilket tøj der er bæredygtigt	54%
Mere bæredygtigt tøj er dyrere	31%
Jeg er usikker på, om det gør en forskel	26%

Hvor mange midtjyder mener, at nedenstående udsagn kan **motivere** dem til at ændre tøjvaner?

Der indføres lavere moms og afgifter på bæredygtigt tøj	56%
Der kommer et større udvalg af bæredygtigt tøj	39%
Der kommer mere information om tekstilindustriens klima- og miljøbelastning	38%

Kilde: Survey blandt 1.100 midtjyske borgere. Data er indsamlet af DST Survey, Danmarks Statistik for Region Midtjylland

Midtjyderne vil gerne ændre tøjvaner for at reducere deres klimaaftryk:

89% er villige til at gå i tøj, der ikke længere er højeste mode

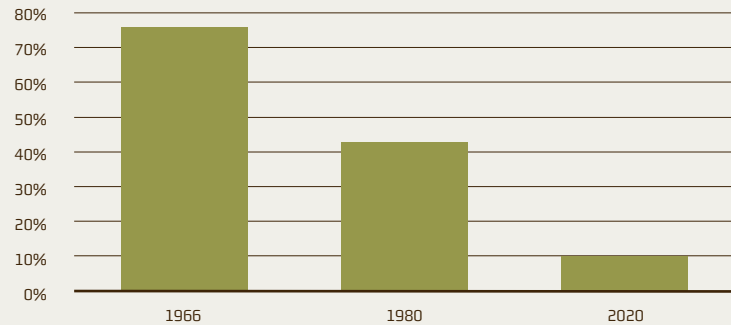
75% er villige til at reparere deres tøj

56% er villige til at vaske deres tøj mindre

53% er villige til at købe mere brugt tøj

Kilde: Survey blandt 1.100 midtjyske borgere. Data er indsamlet af DST Survey, Danmarks Statistik for Region Midtjylland.

I dag bliver næsten intet af danskernes tøj produceret i Danmark

Andelen af det danske tøjforbrug, der produceres i Danmark

Kilde: Egne beregninger pba. data fra Danmarks Statistik

Én enkelt t-shirt kræver omkring 1.400 liter vand at producere.

Det svarer til mere end 10 fyldte badekar.

Det kræver i gennemsnit 3 kg kemikalier at producere 1 kg bomulds-t-shirts.

Det giver betydelige klima- og miljøaftryk.

Der bliver brugt omkring 2.450 forskellige kemikalier i tekstilproduktionen.

1.150 af disse kemikalier klassificeres som farlige.

Hvert år sender forhandlere og producenter af tøj cirka 677 ton nyt tøj til forbrænding i Danmark.

Det svarer til cirka 2,7 millioner t-shirts.

Kilde: 'Hvor meget påvirker tøjproduktion klima og miljø?'. Svanemærket

STORT RESSOURCEFORBRUG TIL FLERE BOLIGER

Befolkningen vokser, og samtidig bliver den gennemsnitlige husstand mindre. Siden 1986 er der kommet 400.000 nye husstande, der består af en eller to personer. Det er en udvikling, som ser ud til at fortsætte. Udviklingen betyder, at der i fremtiden er behov for flere boliger end i dag.

Nye boliger bliver stadig mere energivenlige, men det er ikke nok at lave lavenergihuse for at imødekomme fremtidige krav. Der vil også være krav om, at de byggematerialer, der anvendes, bliver mere klimavenlige, og at en større andel af byggematerialerne genbruges.

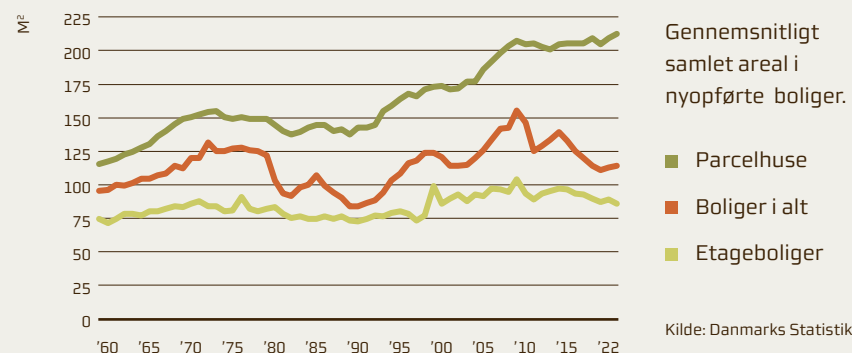

32%

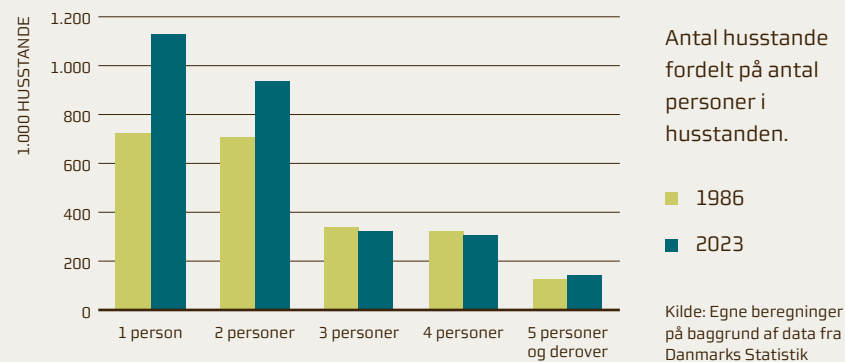
... af vores samlede materialeforbrug går til boliger

Kilde: The Circularity Gap Report Denmark. Circle Economy, 2023

Nyopførte parcelhuse er næsten fordoblet i størrelse siden 1960. Men det slår ikke igennem på gennemsnitsstørrelsen af nye boliger

Husstandens størrelse skrumper. Kun en fjerdedel af de danske husstande har i dag mere end 2 personer

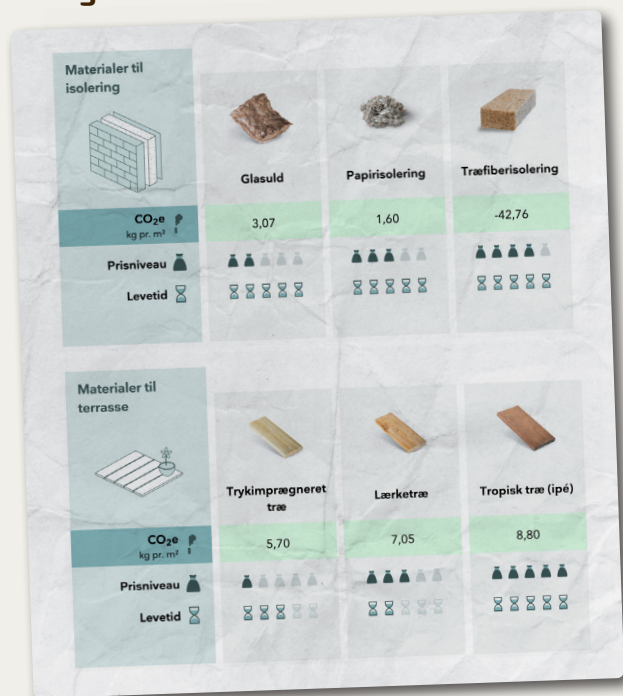

5 principper for en bæredygtig bolig

1. Vedligehold og genbrug mere
2. Vælg materialer med lavt klimaaftryk og lang levetid
3. Udnyt pladsen i hus og have bedre
4. Brug mindre energi, og vælg en grønnere energikilde
5. Find fælles løsninger, og del mere

Kilde: Videncentret Bolius

Valget er dit

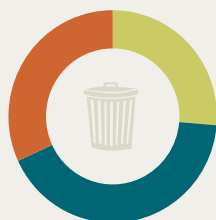

Kilde: Videncentret Bolius

Byggeriet står for 42% af den samlede affaldsmængde

Mængden af produceret affald i 2021 fordelt på brancher og husholdninger

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

- Husholdninger 26%
- Bygge og anlæg 42%
- Øvrige erhverv 32%

REDUCERET FORBRUG

Midtjyderne vil gerne nedbringe klimaaftrykket fra deres bolig ved at gøre følgende:

92%

er villige til at vedligeholde løbende for at forlænge levetiden

90%

er villige til at forsøge at reparere fremfor at udskifte

76%

er villige til at undlade at udskifte køkken og badeværelse, der ikke er helt tidssvarende

64%

er villige til at dele flere ting, de ikke bruger ofte, med deres naboer

Kilde: Survey blandt 1.100 midtjyske borgere. Data er indsamlet af DST Survey, Danmarks Statistik for Region Midtjylland.

Hvor mange midtjyder mener, at nedenstående udsagn er **barrierer** for at ændre adfærd mht. bolig og indbo?

Der er høje udgifter forbundet med at energiforbedre boligen **47%**

Det er for dyrt at få hårde hvidevarer repareret ift. at købe nyt **43%**

Jeg mangler færdigheder ift. at vedligeholde og reparere **21%**

Hvor mange midtjyder mener, at nedenstående udsagn kan **motivere** dem til at ændre adfærd mht. bolig og indbo?

Der gives tilskud til energiforbedringer af boligen **54%**

Der indføres lavere moms og afgifter på bæredygtige byggematerialer **43%**

Der indføres lavere moms og afgifter på energieffektive hårde hvidevarer **39%**

Kilde: Survey blandt 1.100 midtjyske borgere. Data er indsamlet af DST Survey, Danmarks Statistik for Region Midtjylland

FÆLLES OM BÆREDYGTIGE LØSNINGER

Cirkulær økonomi

I dag har vi stadig primært en lineær økonomi. Vi udvinder, producerer, bruger og smider ud. I en mere bæredygtig verden er økonomien cirkulær, og ressourcerne indgår i et kredsløb, hvor de bruges igen og igen. Omstillingen kræver, at alle går sammen om at gentænke måden, vi producerer og forbruger på. Blandt andet ved at tænke i et bedre, miljøvenligt design, der gør det nemmere at reparere, genbruge og reproducere gamle produkter.

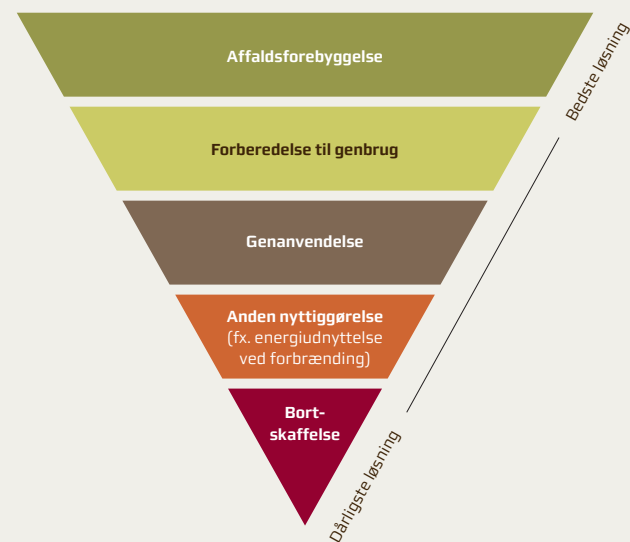

www.midtjyskeloesninger.rm.dk

4% CIRKULÆR

Kun 4% af alle forbrugte materialer i Danmark kommer tilbage i økonomien i form af genbrugsmaterialer.

Affaldshierarkiet er et pejlemærke for håndtering af affald og ressourcer – i EU og nationalt. Vi stræber efter at løfte affaldet så højt op i hierarkiet som muligt.

midt
regionmidtjylland